

RAZGLEDI

HENRIK TUMA (1858–1935) IN NJEGOVO SODELOVANJE PRI REVJI GEOGRAFSKI VESTNIK

AVTOR

Urban Makorič

Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Zgodovinski inštitut Milka Kosa, Raziskovalna postaja Nova Gorica, Delpinova ulica 12, SI – 5000 Nova Gorica
urban.makoric@zrc-sazu.si, <https://orcid.org/0009-0007-7696-7575>

DOI: <https://doi.org/10.3986/GV97103>

UDK: 91(05):929Tuma H.

COBISS: 1.01

IZVLEČEK

Henrik Tuma (1867–1935) in njegovo sodelovanje pri reviji Geografski vestnik

Henrik Tuma (1858–1935), pravnik, politik in alpinist, je med letoma 1925 in 1931 sodeloval z Geografskim vestnikom, v okviru katerega je razvijal lastno, empirično zasnovano toponomastiko Julijskih Alp. S številnimi pismi, predvsem geografu in uredniku revije Valterju Bohincu, si je prizadeval za objavo svojih člankov in izdelavo natančnejših zemljevidov, a pogosto naletel na strokovna nesoglasja zlasti z Ivanom Koštialom. Članek razkriva Tumovo vlogo v geografiji, njegove konflikte ter prispevek k razumevanju slovenskega imenoslovja.

KLJUČNE BESEDE

Geografski vestnik, toponomastika, Henrik Tuma, Valter Bohinec, Ivan Koštial, Anton Melik, 20. stoletje

ABSTRACT

Henrik Tuma (1867–1935) and his contributions to the journal Geografski vestnik

Henrik Tuma (1858–1935), a lawyer, politician and mountaineer, collaborated with the journal Geografski vestnik (Geographical Bulletin) from 1925 to 1931, developing his own empirically based toponymy of the Julian Alps. Through numerous letters to the editorial board, mainly to geographer and editor Valter Bohinec, he sought to publish his articles and produce more precise maps, but often encountered professional disagreements, especially with Ivan Koštial. The paper examines Tuma's role in geography, his conflicts, and his contribution to the understanding of Slovenian toponymy.

KEY WORDS

Geographical Bulletin, toponymy, Henrik Tuma, Valter Bohinec, Ivan Koštial, Anton Melik, 20th century

Uredništvo je prispevek prejelo 2. julija 2025.

1 Uvod

Henrik Tuma, rojen 9. julija 1858 v Krakovem pri Ljubljani, je bil slovenski pedagog, pravnik, alpinist, politik in publicist. Oče je bil čevljar, mati pa je služila pri premožnejših kmetih. Prvo izobrazbo je pridobil na osnovni šoli in v šestrazredni gimnaziji v Ljubljani. Eno leto je obiskoval ljubljansko učiteljsko, nakar je kratek čas deloval kot učitelj v Postojni. Njegova učiteljska kariera je bila kratka. V nekem zasebnem pogovoru naj bi se izrekel za republikanstvo, kar je vodilo v disciplinsko preiskavo in izgubo službe. Kasneje se je odločil za študij prava na Dunaju. Študij je zaključil leta 1885, sodno prakso je opravljal do leta 1887, promoviral pa je leta 1888. Leta 1890 je postal sodnik v Tolminu, kjer je vse svoje posle opravljal v slovenščini ter si s tem pridobil širši politični ugled na Goriškem. Po letu 1894 je tolminsko sodnijo zapustil in se kot koncipient-pripravnik odpravil v Trst. Pot ga je zaradi ljubezni in poroke z Marijo (rojeno Gianola) leta 1894 vodila v Gorico. Tam je ostal do leta 1924, ko mu je Italija odrekla pravico do državljanstva, ker je bil vpleten v socialistično politiko na Goriškem in širše. Najprej se je želel odpraviti na Dunaj, a je na koncu izbral Ljubljano, kjer je živel vse do smrti 10. aprila 1935 (Marušič 1990, 82; Kolenc 2008, 10).

Večji del zapuščine Henrika Tume je hranjene v posebnem arhivu in knjižnici, ki sta od nastanka pred drugo svetovno vojno zamenjala več lastnikov. Arhiv je za potrebe slovenskega zgodovinarstva prvi uporabil Dušan Kermavner (Kermauner) že pred drugo svetovno vojno. Zapiske in pisma je uporabil pri pripravi spremne študije za Tumovo avtobiografijo *Iz mojega življenja*, ki je prvič izšla posmrtno leta 1937, nato pa ponovno leta 1997 (Tuma 1937b; 1997). Po drugi svetovni vojni in vse do leta 1972 se je arhiv hranil v prostorih Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani, nakar so ga prevzeli Tumini potomci, ker so dokumentarno gradivo dojemali kot del družinske dediščine. Leta 1992 so Skupščina občine Nova Gorica, Zgodovinski inštitut Milka Kosa ZRC SAZU in potomci Henrika Tume sklenili pogodbo o prepustitvi gradiva. Gradivo je bilo iz Ljubljane preneseno v Novo Gorico, kjer ga danes hrani izpostava Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti (ZRC SAZU), Raziskovalna postaja v Novi Gorici (Tuma 1997, IV, 25, 293; Kolenc 2015, 66–69).

S Tumo se je ukvarjalo več zgodovinarjev in drugih raziskovalcev. Med vidnejše uvrščamo zgoraj omenjenega Dušana Kermavnerja, Milico Kacin Wohinz, Franca Klopčiča, Branka Marušiča, Petra Mikšo, Jožeta Pirjevca, Franca Rozmana, Toneta Strojina in Frana Zwittra (Kolenc 2015, 67). Med glavna dela štejemo monografijo *Pisma* (Marušič 1994), urejene Tumove spomine *Iz mojega življenja* (Tuma 1937; 1997) in monografijo *Stockholmska spomenica Henrika Tume* (Marušič in Rozman 2011). S Tumovo knjižno zapuščino se je v zadnjih dveh desetletjih primarno ukvarjala bibliografinja Petra Kolenc (Kolenc 2008, 28).

V pričujočem članku se posvečamo spregledanim tematikam, saj so se zgoraj omenjeni avtorji usmerjali predvsem v študij politične zgodovine jugoslovanske (slovenske) socialne demokracije in Goriške. Primarna tematika obravnave je korespondenca med Tumo in uredništvom Geografskega vestnika. Njegov glavni dopisnik je bil Valter Bohinec (1898–1984), takratni urednik revije (Perko in Zorn 2008, 16). Bohinec je s Tumo vzdrževal tudi zasebno korespondenco, vendar ta za to študijo vsebinsko ni pomembna. Vključili smo tudi nekaj korespondence iz osebne mape jezikoslovca Ivana Koštiala (1877–1949), ki jo prav tako najdemo v Tumovem arhivu.

Arhivski fond Geografskega vestnika obsega 42 arhivalij. Večino gradiva predstavljajo pisma, in sicer 28 dokumentov. Preostale arhivalije so v obliki rokopisov, tipkopisov in odtisov posameznih člankov, s katerimi je Tuma sodeloval oziroma skušal sodelovati pri reviji. Članek se primarno osredotoča na prejeta in poslana pisma, po potrebi pa omenjamo tudi posamezne članke. Doslej je bilo objavljenih le nekaj posameznih pisem (Marušič 1994, 122–127), v tem članku pa fond Geografskega vestnika obravnavamo celovito in vsaki, še najmanjši *Postschriftkarte* (dopisnici), dajemo svoje mesto.

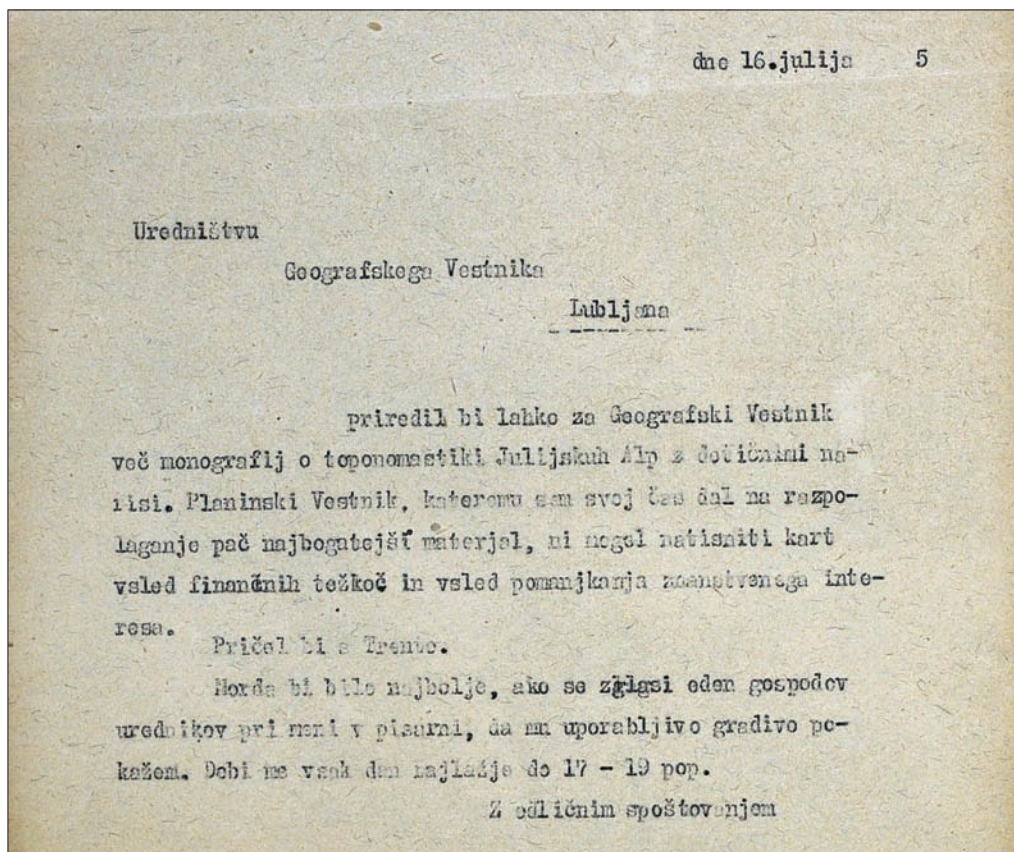
O tem, kaj Geografski vestnik predstavlja tako za zgodovino kot za razvoj slovenske geografije, na tem mestu ne bomo podrobneje razpravljali. Za to sta v letih 2008 in 2018 že poskrbela Matija Zorn in Drago Perko. Njuna članka, *Zgodovina Geografskega vestnika* in *Zgodovinski pregled Geografskega vestnika*, Tumovega sodelovanja pri reviji ne omenjata (Perko in Zorn 2008, 9–27; Zorn in Perko 2018, 9–33).

2 Pregled vsebine arhivskega fonda Geografskega vestnika v Zapuščinskem arhivu Henrik Tume

Korespondenca med Tumo in uredništvom Geografskega vestnika obsega obdobje od leta 1925 do leta 1931. Tumova namera je bila predvsem posegati na polje toponomastike, znanstvene discipline na področju onomatologije, ki se ukvarja z izvorom in pomenom krajevnih imen. Tuma je imel željo, da bi na podlagi svojih raziskav o toponimih razvil boljše slovenske zemljevide Julijskih Alp. Zemljevidi, ki so bili izdelani v začetku 20. stoletja, zanj namreč niso bili dovolj ustrezni (Tuma 1925d, 1–2). Pri razvoju svojih idej je prišel v spor s Koštialom in kasneje tudi s samim uredništvom, ki je objavo nekatereh njegovih člankov zavrnilo. Pregled pisem sledi kronološki shemi, od najstarejšega do najmlajšega.

2.1 Korespondenca leta 1925

V pismu 16. julija 1925 Tuma prosi uredništvo, da bi pomagalo pri priredbi več monografij o toponomastiki Julijskih Alp (slika 1). Omenja, da bi v sklopu tega pripravil »narise«, tj. zemljevide. Gradivo je želel najprej poslati *Planinskemu vestniku*, a se je pritožil nad dejstvom, da revija ne razpolaga z zadovoljivimi finančnimi sredstvi, predvsem za izdelavo toponomastičnih zemljevidov. Poleg tega omeni, da Planinski vestnik ne kaže znanstvenega zanimanja za izdajo celovitejšega kartografskega gradiva.

Slika 1: Pismo Henrika Tume uredništvu Geografskega vestnika z dne 16. julija 1925.

V pismu je povabil predstavnika uredništva Geografskega vestnika, da se v sled te zadeve zglesi pri njem (Tuma 1925a, 1).

Tuma je 5. oktobra 1925 na uredništvo Geografskega vestnika naslovil pismo, kjer je opozoril, da je drugi del članka *Toponomastika* (v poglavju Viri in literatura označen kot *Toponomastika II*) že odpisal. Skrbelo ga je, da bosta oba dela za eno številko letnika preobsežna. Na drugi del članka je bil tako ponosen, da je zapisal: »V drugem delu imate tako bogato izvirno toponomastično gradivo, samo v štirih imenih, da se smem prav ponašati. Že na teh štirih imenih se vidi, da bo morala znanstvena toponomastika hoditi druga pota nego do sedaj. [Na]mesto filologičnih ugank, empirično na licu mesta nabrano gradivo, pomen[i] odločen naj morfologični in ekonomični pojav«. Na tem mestu se začne Tumova »bitka« z ustaljenimi interpretacijami toponomastičnih izrazov, predvsem tistimi, ki jih je zagovarjal Koštial. V pismu tudi razlaga, da bo ta pristop »Slovincem Julijskih Alp« omogočal, da razrešijo še marsikatero uganko, ki germanskim in romanskim znanstvenikom zaradi filološkega pristopa ostaja nedostopna. Tuma zapiše: »Geografija, geologija in antropogeografija morajo odločno zahtevati toponomastiko kot svojo detaljno vedo. Četudi ne more iz nje ven segati na filologijo – pa je temeljna veda ona in da filologija se mora iz nje učiti. Po mojem prepričanju pride sploh semasiologija le do ros znanstvene podlage iz toponomastike t.j. temeljni pomeni so zvezani z morfologijo zemlje in sožitjem pastirja na njej« (Tuma 1925b, 1).

Krajši komentar k zgoraj navedenemu najdemo pri Dragu Kladniku. V članku *Razvoj slovenske geografije* [...], se je v nekaj povedih dotaknil Tumovega dela pri reviji Geografski vestnik in njegovih pogledov na toponomastiko: »Pionir na področju toponomastike je bil po izobrazbi pravnik Henrik Tuma (1858–1935). Poglobljen zapis o njej je objavil v drugi številki prvega letnika Geografskega vestnika. Kot predpogoj za pravilno zapisovanje in uporabo zemljepisnih imen je izpostavil neposredno terensko delo in sodelovanje z domačini, zavedal se je tudi potrebe po čim tesnejšem interdisciplinarnem sodelovanju. Neprecenljiv je predvsem njegov prispevek k imenoslovju Julijskih Alp, ki pa žal še vedno ni dorečeno in se med novodobnimi gorniki pogosto znajde na tapeti« (Kladnik 2019, 102). Primer takšne obravnave je na primer Tumovo besedilo *Krnica*, ki je bilo objavljeno v Geografskem vestniku leta 1926 (Tuma 1926j, 1–8; 1926m, 96–101).

Valter Bohinec (1898–1984), takratni urednik revije Geografski vestnik, je Tumi odgovoril dan kasneje, in sicer 6. oktobra 1925. Kot datum prejema je Tuma zapisal »7. X« (7. oktober), kar pomeni, da je pismo prejel z dnem zamika. V pismu je Bohinec potrdil prejem »2. dela *Toponomastike*« in se Tumi iskreno zahvalil. Obljubil mu je, da bo skupaj s prvim delom objavljena v eni številki. Prav tako je naznačil, da se bo pri njem ustavil na obisku glede kritike »Knafeljčeve karte Julijskih Alp« (Tuma 1925c, 1). Čeprav je omenjen samo priimek, se najverjetneje navezuje na Alojzija Knafelca (1859–1937), aktivnega člana takratnega Slovenskega planinskega društva (SPD) na Tržaškem, Ziljskem in pri osrednji organizaciji na Ljubljanskem. Poznan je bil predvsem zaradi markiranja poti na slovenskem Koroškem in Triglavskem pogorju. Napisal je tudi knjižico *Navodila za enotno (jednotno) markiranje potov* (Knafelj 1924, 1), ki je bila izdana leta 1924. Poleg tega je deloval kot kartograf in izrisal več zemljevidov, med njimi tudi zgoraj omenjeni *Turistični zemljevid Julijskih Alp* (Knafelj 1910), ki je izšel v dveh natisih, in sicer v letih 1910 in 1923 (Grafenauer 1928).

V pismu 12. oktobra 1925 Tuma naslavlja prošnjo za izdelavo povečanega zemljevida vzhodnega Krnskega pogorja. Pravi, da je SPD do zdaj izdal le zemljevide z veliko napakami. Svoje popravke in pritožbe je priložil pismu, a jih arhivska mapa ne vsebuje. Med kraje, kjer je toponomastična dopolnitev nujno potrebna, našteje Črno prst, Četr, Tolminko Škrbino do Žage, pogorje Kobariškega Stola do Felle, pogorje Kanjavca, Plaske in Tribuške Lope do Kuka, pogorje Soškega Grintovca, Prisojnik-Razor, Planja, Mojstrovka, Jalovec, Mangart do Predela in Poliški Špič, Kanin in Muzce ter pogorje kanalsko-dunjske doline. Tuma se je ponudil, da bi za vsako izmed naštetih geografskih enot pripravil poseben članek, če bi to seveda hotelo uredništvo. V člankih bi opisal predvsem toponomastične in antropogeografske novosti, za botanične posebnosti pa pove, da nima dovolj primerne gradiva. Tuma je uredništvo prosil za financiranje dodatnih člankov, predvsem za področje Bohinjsko jezer-

skega gorovja, Triglavske in Škrlatiške skupine, na podlagi katerih bi nato izdelali celovit zemljevid Julijskih Alp (Tuma 1925d, 1–2). Rokopisno besedilo najdemo v arhivu. Gre za štiri strani dolg članek v dveh izvodih, ki obsega predvsem kritiko nomenklature na zemljevidih SPD (Tuma s.d.e, 1–4; Tuma s.d.f, 1–3). Objavljen je bil v prvi številki drugega letnika revije Geografski vestnik (Tuma 1926k, 55).

Pogovor o toponomastiki Črne prsti, ki jo omenja v pismu 12. oktobra 1925, nadaljuje 13. aprila 1926. Prejete zemljevide s strani SPD uredništvu vrača s popravki. Prav tako se obregne ob [Ivana] Koštiala (glej Koštial 1926, 52–53), čigar delo je kritiziral v dodanem besedilu. V pismu zapiše: »H kritiki prof. Koštiala napisal sem kratko repliko, je malo ostra, pa nič ne de. Prav rad bi imel, da se še oglasi, ker vidim, de mi ni kos in prav gotovo pride v zagato. Skrajni čas pa je, da se jame zavračati prepotence filologov«. Med svoje kompetence za tako ostre besede našteje predvsem dela, ki jih je preučeval vrsto let: »Leta in leta sem se bavil s filologijo in zgodovino, predelal sem vse mogoče etimologične slovarje, Miklošiča, Bernekerja, Slovenski, Kluge nemški, Feist gotiški, Schmeller bavarski, Dietz in Mayer-Lübocke romani-sti, Walde latinski in Boisacq grški, in konečno spoznal izumetničeno stavbo indogermanskega jezika«. Preden je Tuma pismo zaključil, je uredništvo naprosil, da njegove popravke, kritike in članek *Toponomastika* Geografski vestnik »priobči« v eni številki, saj naj bi besedila sodila skupaj (Tuma 1926c, 1–2). V zapuščinskem arhivu Henrika Tume hranijo tako tipkopisa kot odtise člankov *Toponomastika I in II* iz Geografskega vestnika leta 1925 (Tuma 1925g, 1–7; 1925h, 1–6; 1925i, 1–9). Poleg tega najdemo v arhivu tudi Tumova dela o Koštialu in njegovih interpretacijah, ki pa niso del tega članka (Tuma s.d.h, 1–5; Tuma s.d.i, 1–2; Tuma s.d.j, 1–4). V zapuščinskem arhivu Henrika Tume je ohranjeno tudi precejšnje število zasebnih pisem med Koštialom in Tumo, ki pa v kontekstu tega članka niso relevantna, saj obravnavajo popolnoma nepovezane teme.

Dne 27. oktobra 1933 je Koštial Tumi pisal, da mu bo pomagal pri pripravi »topografije«, ker se name-rava upokojiti in bo tako imel veliko časa »in veselja«, da se temu resneje posveti (Tuma 1933, 1–2). Pismo Koštiala, z dne 23. januarja 1934, prav tako omenja »topografijo Julijskih Alp«, a je zaradi skoposti informacij le malo primerno za obravnavo (Tuma 1934, 1). Nanje opozarjamo zgolj zaradi možnosti nadaljnjih raziskav o Ivanu Koštialu. Njuna pisma se primarno ukvarjajo z besediščem in terminologijo ženskega vprašanja na Slovenskem (Tuma 1911a, 1), ki ga je Tuma obravnaval v članku *Seksuelni problem* (Tuma 1911c, 101; Celar in Urek 1986, 266; Makorič 2024, 47).

Geografsko društvo je Tumo v pismu konec leta 1925 povabilo, da se jim pridruži na 8. rednemu občnemu zboru, ki se bo odvijal 5. decembra 1925 ob 17:00 popoldne, in sicer na Geografskem inštitutu Univerze v Ljubljani, v drugem nadstropju. Seznam obravnavanih tem je bil označen z besedami »običajni dnevni red« (Tuma 1925e, 1). Podatka o Tumovi udeležbi nimamo.

Korespondenca med Tumo in Geografskim vestnikom za leto 1925 se zaključi 24. decembra. V imenu Geografskega društva je Valter Bohinec Tumi poslal zahvalo za »velikodušno darilo društvu«. Kaj točno je to darilo predstavljalo, izvemo na koncu pisma, in sicer »redki zemljevid Julijskih Alp«, ki ga je Bohinec shranil v društveno knjižnico. Tumi se je še zahvalil za plačilo letne članarine v znesku 50 din (Tuma 1925f, 1). Geografsko društvo je Tumo prosilo tudi za financiranje študijskih ekskurzij iz zasebnih financ, na primer v Francijo, ki bi jih vodil Anton Melik. Odgovora na to prošnjo v arhivu nismo našli (Tuma s.d.a, 1).

2.2 Korespondenca leta 1926

V pismu 25. januarja 1926 Tuma uredništvu pošlje izvod *Etnografičeske karte balkanskega poludova*, poleg tega pa še *Carte entographique de la nation Serbe* (Etnografski zemljevid srbskega naroda) srbskega geografa Jovana Cvijića (1865–1927). Zemljevida je daroval Geografskemu društvu v Ljubljani (sicer naslovljeno na Geografski vestnik) (Tuma 1926a, 1). Prošnjo zanj je prejel, vsaj glede na datum, 27. januarja 1926. Najverjetneje gre za napačno naveden datum, saj je potem Tuma gradivo poslal, preden je sploh prejel prošnjo zanj. V pismu 27. januarja se Bohinec Tumi za vso naklonjenost »mlademu« društvu še enkrat zahvali ter mu v pripiski pošilja člansko izkaznico za leto 1926, ki pa ni ohranjena (Tuma 1926b, 1).

Tuma je Bohincu 22. maja 1926 pisal o zaključeni izdelavi toponomastičnega zemljevida Julijskih Alp. Zemljevid naj bi obsegal območje Trente, Bavšice in Koritnice. V pripravi je bil tudi drugi del, ki naj bi vključeval še Viško in Poliško skupino. Za tem je najavil še zemljevid Kaninske skupine, Rezije in Slovenske Benečije ter Krnske skupine in Predalp. Kot zadnji del naj bi opravil še toponomastiko Triglavske skupine. Tuma je v želji po bližjem sodelovanju k ogledu zemljevidov vabil tudi Geografsko društvo (Tuma 1926d, 1). Na prošnjo je dobil Bohinčev odgovor, ki je napovedal obisk 28. maja ob 18:00 (Tuma 1926e, 1–2).

Na dan 13. julija 1926 je Bohinec v imenu Geografskega društva, Tumi sporočil, da mu pošilja 20 izvodov njegovih »*zadnjih*« člankov. Po obliki so podobni sodobnim *separatom* (Tuma 1926i, 1–4). Bohinec je tudi omenil morebitno podporo pri izdelavi toponomastičnega zemljevida Koritnice, Bavšice in Trente, a je ob tem zapisal, da je vse odvisno od naklonjenosti takratnega Ministrstva za prosveto (Tuma 1926f, 1–2).

Tuma v naslednjem pismu, 14. julija 1926, spregovori tudi o stroških za izdelavo zemljevidov. Te je namreč vnaprej pokrtil sam. Zapiše, da je imel 500 dinarjev izdatkov v gotovini, skupaj pa je za izdelavo porabil približno 4000 dinarjev. Natančno preračunavanje je težko ponuditi, vendar, če se naslonimo na delo zgodovinarja Jožeta Šorna, lahko sklenemo, da je bila urna mezda za delavca v Kraljevini Jugoslaviji po sprejetju delavskih zahtev za vzpostavitev kolektivnih pogodb, enotno mezdo in eksistenčnega minimuma v začetku 30ih let 20. stoletja (Bajič 1937, 1–18) približno 1,5 dinarja na uro (Šorn 1967, 240). Tako je Tuma za izdelavo zemljevidov sam založil znesek v približni višini 2666 ur minimalnega mezdnega dela. V Sloveniji (leta 2025) minimalni neto prihodek predstavlja 930 evrov (Medmrežje 1), kar pri 176 povprečnih delovnih urah na meseca pomeni, da prejemnik zasluži 5,3 evra na uro. Če obe števili pomnožimo, dobimo znesek v višini 14.129 evrov. Tu je treba poudariti, da gre le za pavšalno primerljive številke, ki ne odražajo dejanskega finančnega stanja. Omogočajo pa vsaj delni vpogled v Tumovo zasebno gmotno stanje ter motivacijo v zadevah imenoslovja in kartografije. Bohinec mu sicer prijazno odgovarja, da bi mu rad stroške za izdelavo zemljevidov povrnil, vendar ponovno navaja, da vsa podpora temelji na »*dobri volji*« Ministrstva za prosveto (Tuma 1926h, 1–2). Bohinčeva skrb je bila upravičena, saj je takratno ministrstvo kulturi in znanosti namenjalo le 3–5 % celotnega proračuna (Jordanović 2000, 13).

2.3 Korespondenca leta 1927

Nadaljnja komunikacija med Tumo in uredništvom je potekala 1. aprila 1927. Tuma je uredništvu poslal dva članka, naslovljena *Kuk* in *Frata* (Tuma 1927a, 1–2). K temu je dodal še kratek povzetek članka v francoščini, naslovljen *Resume* (Tuma s.d.k, 1–2). Oba rokopisa oziroma tipkopisa hranijo v arhivu (Tuma s.d.c, 1–4; Tuma s.d.d, 1–5). Članek, ki je v pismu omenjen kot *Kuk*, je v arhivu naveden kot *Kuk, Kukla, Kucelj* (Tuma s.d.d, 1). Članka v Geografskem vestniku nista bila objavljena. Sam termin je Tuma obravnaval že pred sodelovanjem z Geografskim vestnikom. Notice o tem najdemo v njegovih člankih že pred prvo svetovno vojno. Leta 1908 je objavil članek *Po koroško-italijanski meji* in leta 1911 *V višarskih glavah*. Oba članka najdemo v Planinskem vestniku (Tuma 1908, 166–167; 1911b, 6).

Pismo jezikoslovca in prevajalca Josipa Skrbinška (1878–1938) z dne 13. aprila 1927, Slovenca, ki je primarno deloval na Češkem, je v fondu Geografskega vestnika nekakšna uganka. Po pregledu preostale arhivske dokumentacije (predvsem arhivskih fondov *S(1)*, *S(2)* in *Š*; *S* je oznaka fonda, (1), (2) pa zaporedno številčenje arhivskih škatel), v kateri bi lahko našli preostalo Skrbinškovo korespondenco, ne najdemo dodatnih dopisov. V zbirki objavljenih virov iz zapuščinskega arhiva Henrika Tume, *Pisma*, se ne pojavlja niti samostojno niti v povezavi z Geografskim vestnikom (Marušič 1994, 122–127). Prejemnik pisma ni ne uredništvo Geografskega vestnika ne Henrik Tuma, temveč literarni zgodovinar in bibliograf Janko Šlebinger (1876–1951). Najverjetnejšo razlago morda nakazuje sama vsebina pisma. Skrbinšek je 13. aprila 1927 na Šlebingerja naslovil prošnjo, da bi za radio v Pragi pripravil predavanje na temo jugoslovanskega turizma, in sicer v dolžini štirih strani. Skrbinšek zapiše, da sam za

tovrstno predavanje ni najprimernejši, ker nima dostopa do prave literature in se nasploh s turistiko ne ukvarja. Šlebingerju je zapisal, da išče nekoga, ki bi bil pripravljen takšno predavanje sestaviti (Tuma 1927b, 1–2), in ker je Tuma do leta 1927 na podobne teme pripravil že celo vrsto predavanj (Tuma 1937, 101), poleg tega pa sta bili v pripravi še njegovi monografiji *Pomen in razvoj alpinizma* (Ilešič 1930, 169–170; Tuma 1937c, 1) in *Imenoslovje Julijskih Alp* (Melik 1929–1930, 201–204; Tuma 1929e, 1), je bilo Skrbinškovo pismo posredovano uredništvu Geografskega vestnika, le to pa je dopisnico najverjetneje posredovalo Tumi. Druga Skrbinškova pisma v arhivu Henrika Tume niso zabeležena. Bibliografija Geografskega vestnika kaže, da Šlebinger in Skrbinšek pri pisanju za revijo nista sodelovala (Turk 1998, 128–129; 1999, 128).

Na dan 14. aprila 1927 je Bohinec iz Beograda pisal Tumi, da je prejel njegove rokopise. Prav tako je zapisal, da se bo po praznikih oglasil v Tumovi pisarni ter mu prinesel odtise nazadnje dostavljenih člankov. Bohinec se je pritoževal nad tem, da je Geografski vestnik »precej zastal«, a je na situacijo ohranil optimističen pogled (Tuma 1927c, 1–2). Dva tedna kasneje, dne 29. aprila 1927, je Tuma z dodatnimi nekaj članki skušal pomagati pri »krizi« Geografskega vestnika. Uredništvu, primarno pa Bohincu, je v prilogi pisma poslal več člankov. Mednje sodita *Mir* in *Kropa*. Tuma je Bohincu potožil, da zaradi časovne stiske težko redno piše za revijo in upa, da bo s tema člankoma zadostil potrebam za leto 1927 (Tuma 1927d, 1). Članek, naslovljen *Kropa*, v arhivu ni ohranjen. Hrani pa se rokopis z naslovom *Mir, Mura, Moreš*. Članek obsega 7 (ohranjenih) strani. Dodan mu je kratek izvleček v francoščini (Tuma s.d.b, 1–7).

2.4 Korespondenca leta 1928

Naslednje pismo v kronološkem zaporedju predstavlja kratek zapis, in sicer v obliki priporočila. Tuma omenja Antona Schoeppla (1858–1936), njegovega nekdanjega sošolca in odvetnika, ki je želel pristopiti Geografskemu vestniku s »obširno zbirko« zemljevidov »domače zemlje«. Schoeppl je z nakupom vseh »doslej izdanih publikacij društva« zagotovo prispeval reviji v finančnih težavah (Tuma 1928, 1).

2.5 Korespondenca leta 1929

V letu 1929 Tuma z uredništvom Geografskega vestnika ponovno odpre diskusijo o toponomastiki. Ker je revija začela izhajati v obširnejšem formatu, se je Tuma ponudil, da bi še naprej razvijal svoje poglede na toponomastiko. Zapiše: »Toponomastika je bistveni del antropogeografije, radi tega mislim, da moji članki predstavljajo precej važno gradivo. ... Ker pa poznam nekoliko miselnost naših znanstvenikov, nisem gotov, ali se prav ocenjuje moje delo«. Svojo ponudbo je zaključil s: »Prosim torej, da se mi sporoči, ali misli uredništvo Geogr. Vestnika prinašati stalno vsaj 3–4 strani toponomastičnega gradiva, ker se sicer obrnem drugam. Neuporabljeni članki, za ta slučaj, prosim, da se mi vrnejo« (Tuma 1929a, 1–2). Na njegovo prošnjo je 19. marca 1929 odgovoril Anton Melik, novi urednik revije: »V odgovor na vaše cenjeno pismo z dne 6. marca t. l. Vam sporočam, da se ne strinjam z načinom Vaših toponomastičnih razprav ter spričo tega ne morem priobčiti 3–4 strani gradiva v Geografskem vestniku. Vračam Vam tedaj v smislu Vaše želje vse štiri članke« (Tuma 1929b, 1; slika 2). Tuma se ni pustil prepričati, zato je na uredništvo Geografskega vestnika naslovil naslednje besede (slika 3): »Nomenklatura in toponomastika sta pač moderni vedi, važni panogi antropogeografije. Res je, da v tej važni panogi geografi in filologi tavajo precej v temi in do danes niso še našli znanstvene metode. Mislim, da sem jo našel jaz v tem, da zahtevam empirično pot: poiskanje imen v visokih gorah, ki doslej niso bile odprte civilizaciji in kjer so izrazi ohranjeni izza tisočletij, primerjanje teh imen, da se izsnuje določen pomen in primerjanje slovenskih, ladinskih in nemških imen iste vsebine ... Ako sem bil nekoliko zbadljiv, je to bilo navlašč, ker bi rad izzval odraz zadetih krogov. Diskusija je namreč pri takem gradivu neobhodno potreba, navadeno pa sej potrebni diskusiji naši filologi, zgodovinarji in geografi skrbno ogibajo. ... Poznam nesamostojnost večine slovenskih ved, saj niso nič drugega nego reprodukcija v glavnem nemških ved« (Tuma 1929c, 1–2).

Ne glede na Melikov odklon objavljanja Tuminih člankov, se je še vedno zavzemal za sodelovanje. Pismo z dne 18. septembra 1929 nam priča o Tumovi želji, da bi skupaj z Bohincem sestavil podrobnejše zemljevide Julijskih Alp, dotično glede na natančnejšo nomenklaturo; sicer pa izpostavi, da bi se bilo treba v primeru izdelave vojaških zemljevidov vsaj delno opreti na starejšo avstrijsko kartografijo. Kritizira Vojnogeografski inštitut v Beogradu, ki je prav tako želel natančnejše zemljevide gorovja, da se v tem kontekstu ne zanima preveč za delo slovenskih topografov. Pravi, da se preveč zanašajo na delo nemških »turistov«, kot je bil alpinist in planinec Julius Kugy (1858–1944). Tuma je v tem pismu uredništvo prosil, naj mu posreduje kontakt odgovorne osebe Vojnogeografskega inštituta v Beogradu, da jim lahko ponudi svoje toponomastično gradivo (Tuma 1929d, 1–2).

2.6 Korespondenca leta 1930

Tuma je spomladi leta 1930 geografskim društvom v Ljubljani, Zagrebu in Pragi poslal dodatno toponomastično gradivo. Kopija le tega se ni ohranila, zgolj pisemski indeks, ki priča o tej korespondenci (Tuma 1930a, 1–2). Pogovor o izdelavi zemljevidov za Vojnogeografski inštitut v Beogradu se nadaljuje 22. novembra 1930. Melik je Tumo prosil za pregled teh zemljevidov, saj je Geografsko društvo v Ljubljani dobilo nalogo, »da popravi na teh kartah vsaj najbolj grobe napake in netočnosti v krajevnem imenoslovju«. Tumo so naprosili »kot najboljšega in najtemeljitejšega poznavalca Julijskih Alp«. Zdi se, da se je spor iz predhodnih let nekoliko umiril (Tuma 1930b, 1).

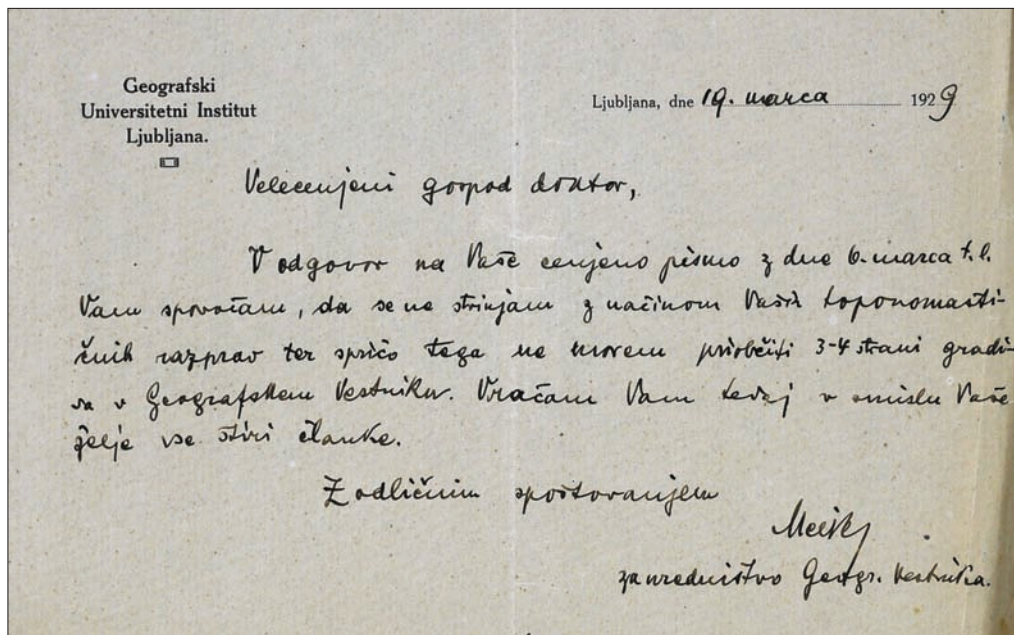
2.7 Korespondenca leta 1931

Na pismo 22. novembra 1930 je Tuma odgovoril šele 9. maja 1931. Pojasnil je, da časa za pregled zemljevidov ni imel, prav tako delo za Vojnogeografski inštitut v Beogradu zanj ni bilo tako pomembno. Omenja, da jim je poslal en izvod *Imenoslovja Julijskih Alp* in svoj zemljevid *Triglavske skupine*. Obe pošiljki je inštitut prejel, tako da je Tuma domneval, da njegovo nadaljnje delo na tem področju ni več potrebno (Tuma 1931, 1).

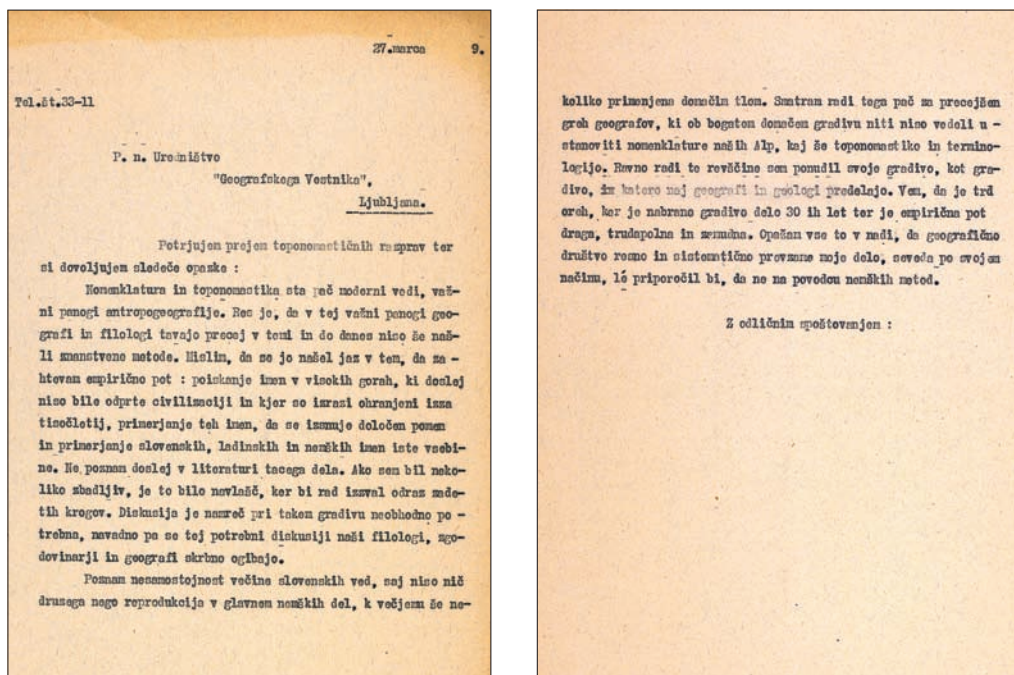
3 Sklep

Leta 1935 najdemo v Geografskem vestniku še zadnjo omembo Henrika Tume. Svetozar Ilešič (1907–1985) je na dveh straneh zapisal Tumov nekrolog (Ilešič 1935). Pred tem omenimo dve napaki, ki se pojavita v bibliografskem pregledu revije iz leta 1998. Na strani 255 70. letnika Geografskega vestnika je kot začetna letnica revije navedena »19925«, pravilno »1925«. Na strani 343 pa se v poglavju *Kazalo obravnavanih slovenskih oseb iz rubrike »Kronika«* navedek za Tumo glasi »1263«, pravilno je 1264. Zaporedna številka 1264 navaja omenjeni Ilešičev nekrolog (Turk 1998, 255, 320). V naslednji izdaji bibliografije so napake odpravljene (Turk 1999). Nekrolog omenja tudi 38. letnik Geografskega vestnika, ki je bil posvečen Ilešiču ob njegovi šestdesetletnici (Meze in Lojk 1967, 19).

Ilešič v nekrologu Tumi posveti kratek življenjepis in omeni zasluge, ki jih je Tuma imel za slovensko planinstvo. Zapisal je: »skromni obliki opisov svojih tur [je] nagromadil toliko topografskega, etnografskega, folklorističnega, narodnogospodarskega, zlasti pa imenoslovnega gradiva o naših Alpah, da bodo ohranili ti njegovi sestavki vedno osnovno važnost za nadaljnje sistematično proučevanje naših Alp. Zlasti ne smemo pozabiti, da je dr. Tuma v zapadnih Jul. Alpah in Beneški Sloveniji ujel tako rekoč zadnje ugodne trenutke, saj vemo, da bi bilo danes nemogoče opraviti tam tako delo« (Ilešič 1935, 189). Z zadnjim stavkom se Ilešič obregne ob dejstvo, da je Kraljevina Italija po letu 1920 oziroma po podpisu rapalske pogodbe pridobila skoraj tretjino zahodnega slovenskega etničnega ozemlja (Mikša in Zorn 2018, 606). Ilešič našteje še nekaj po njegovem mnenju najpomembnejših Tumovih del, poudari pomen njegovih toponomastičnih zemljevidov (še posebej Triglav-Škrlatica) in dveh obsežnejših monografij, ki

Slika 2: Melikovo pismo Tumi z dne 19. marca 1929.

Slika 3: Pismo Henrika Tume uredništvu Geografskega vestnika z dne 29. marca 1929.

smo jih omenili zgoraj. Glede Tumovih pogledov na imenoslovje slovenskih krajev pa zapiše: »V splošnem je dr. Tuma žel za svoj obilni trud pri zbiranju toponomastičnega in drugega gradiva nedeljeno in zasluženo priznanje, njegovo nezadostno utemeljeno tolmačenje krajevnih imen ter njegove drzne socialno-zgodovinske hipoteze pa so doživele domala soglasno odklonitev« (Ilešič 1935, 190). Josip Tominšek (1872–1954), slovenski literarni zgodovinar, slavist, pedagog, o tem prav tako poda mnenje, v katerem je manj strog, kot sta Koštial in Ilešič. Tominšek je v svojem posvetilu zapisal, da je Tumo pestilo predvsem dejstvo, da se je toponomastike kot marsikatero druge vede lotil kot samouk. Študiral je po svojem čutu za znanost in se prav zaradi tega velikokrat znašel v sporu z drugimi slovenskimi strokovnjaki. Ključni element so predvsem Tumovi pogledi na naselitev Slovanov na današnje slovensko ozemlje. Tuma je bil prepričan, da takratna znanost nima zadostnih dokazov za trditev, da je naselitev potekala v 6. stoletju, temveč je verjel, da je slovanska skupnost na tem območju veliko starejša. Na podlagi svojih »socialno-zgodovinskih« interpretacij, je skušal potrditi svoje dojemanje (slovanske) zgodovine (Tominšek 1935, 137–138).

Iz zapisanega lahko sklenemo, da so dosedanje raziskave, ki so se ukvarjale s Tumovim poseganjem na področje etimologije in imenoslovja, dotikale predvsem napak pri njegovi metodologiji. Tominšek in Ilešič sta Tumi priznavala požrtvovalno delo pri zbiranju topografskega gradiva, vendar sta hkrati odklanjala njegovo socialnozgodovinsko metodo. Izvoru Tumovih interpretacij lahko sledimo v dveh smereh. Prvo je poudaril Tominšek, ki je zapisal, da so Tumovi pogledi predvsem posledica izoliranega dela, druga pa je vsaj delno vezana na njegovo izbiro ideologije socializma, ki jo je uveljavljal predvsem v javnem življenju (Makorič 2024, 44–49). Nič čudnega ni, da je skušal svoje ideološke smernice prenesti tudi v znanost in jo razlagati na podlagi zgodovinskega in ekonomskega materializma.

Članek razkriva, da tudi po skoraj stoletju od smrti Henrika Tume za njim še vedno ostajajo nejasnosti, povezane s poznavanjem zgodovine Slovencev med obema vojnama ter razvojem geografskih znanosti na Slovenskem. »Padel je dr. Tuma, njegovo delo ostane« (Tominšek 1935, 142).

Dostopnost raziskovalnih podatkov: Raziskovalni podatki, na katerih temelji članek, so na voljo v Tumovem arhivu, ki ga hrani Raziskovalna postaja ZRC SAZU v Novi Gorici.

4 Viri in literatura

- Bajič, S. 1937: Uredba o minimalnih mezdah, kolektivnih pogodbah, poravnavanju in razsodništvu. Ljubljana.
- Celar, M., Urek, V. 1986: Bibliografija revije Naši zapiski. Prispevki za novejšo zgodovino 27.
- Grafenauer, I. 1928: Knafelc, Alojzij (1849–1937). Slovenski biografski leksikon 3. Ljubljana.
- Ilešič, S. 1930: Dr. Henrik Tuma: Pomen in razvoj alpinizma. Geografski vestnik 7, 1-4.
- Ilešič, S. 1935: Dr. Henrik Turna. Geografski vestnik 11, 1-4.
- Jordanović, B. (ur.) 1990: Ministarstvo prosvete i ministri Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca i Kraljevine Jugoslavije 1918–1941. Beograd.
- Kladnik, D. 2019: Razvoj slovenske geografije – obdobje med koncem prve svetovne vojne in osamosvojitvijo Slovenije. Perspektive 2-1.
- Knafeljc, A. 1910: Julijske Alpe. Dunaj.
- Knafeljc, A. 1924: Navodila za jednotno markiranje potov. Ljubljana.
- Kolenc, P. 2008: Dr. Henrik Tuma (1858–1935) in njegova knjižnica. Ljubljana.
- Kolenc, P. 2015: Knjižnica dr. Henrika Tume (1858–1935), ena najbolje ohranjenih meščanskih knjižnic na Goriškem. Knjižnica 59-3.
- Koštial, I. 1926: O krajepisnih imenih: K članku dr. H. Tume v Geogr. vestniku 1925. Geografski vestnik 2-1.

- Makorič, U. 2024: »Majhen je slovenski narod, ves slovenski narod je proletarec«: Henrik Tuma (1858–1935), besedilo *Naš program* in njegove druge objave v reviji *Naši zapiski* med letoma 1913 in 1914 (1922). Izvestje Raziskovalne postaje ZRC SAZU v Novi Gorici 21.
- Marušič, B. (ur.) 1994: Henrik Tuma: Pisma, osebnosti in dogodki (1893–1835). Ljubljana.
- Marušič, B. 1990: Tuma, Henrik. Primorski slovenski biografski leksikon 4. Gorica.
- Marušič, B., Rozman, F. 2011: Stockholmska spomenica Henrika Tume. Ljubljana.
- Melik, A. 1929–1930: Dr. Henrik Tuma: Imenoslovje Julijskih Alp. Slovensko planinsko društvo, Ljubljana 1929. Geografski vestnik 5–6.
- Medmrežje 1: <https://www.zsss.si/ekonomsko-podrocje/minimalna-placa/> (1. 10. 2025).
- Meze, D., Lojk, M. 1967: Bibliografija profesorja dr. S. Ilesiča do poletja 1967. Geografski vestnik 38.
- Mikša, P., Zorn, M. 2018: Rapalska meja: četrto stoletje obstoja in stoletje dediščine. Nečakov zbornik: procesi, teme in dogodki iz 19. in 20. stoletja. Ljubljana.
- Perko, D., Zorn, M. 2008: Zgodovina Geografskega vestnika. Geografski vestnik 80-2.
- Šorn, J. 1967: Cene in mezde ter gospodarski položaj industrijskega delavstva na Slovenskem neposredno po prevaratu. Prispevki za zgodovino delavskega gibanja 7, 1-2.
- Tominšek, J. 1935: Dr. Henrik Tuma, naš planinski starešina. Planinski vestnik 35-5.
- Tuma, H. 1908: Po koroško-italijanski meji. Planinski vestnik 14-11.
- Tuma, H. 1911a: Tumovo pismo Koštialu, 9. oktober 1911. Zapuščinski arhiv Henrika Tume. Nova Gorica.
- Tuma, H. 1911b: V višarskih glavah. Planinski vestnik 17-1.
- Tuma, H. 1911c: Seksuelni problem. Naši zapiski 8, 4-5.
- Tuma, H. 1925a: Tumovo pismo uredništvu Geografskega vestnika v Ljubljani, 16. julij 1925. Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1812. Nova Gorica.
- Tuma, H. 1925b: Tumovo pismo uredništvu Geografskega vestnika v Ljubljani, 5. oktober 1925. Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1813. Nova Gorica.
- Tuma, H. 1925c: Bohinčevo pismo Tumi, 6. oktober 1925. Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1828. Nova Gorica.
- Tuma, H. 1925d: Tumovo pismo uredništvu Geografskega vestnika v Ljubljani, 12. oktober 1925. Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1814. Nova Gorica.
- Tuma, H. 1925e: Geografsko društvo Ljubljana piše Tumi, 25. november 1925. Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1829. Nova Gorica.
- Tuma, H. 1925f: Bohinčevo pismo Tumi, 24. december 1925. Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1830. Nova Gorica.
- Tuma, H. 1925g: Toponomastika (odtis iz Geografskega vestnika). Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1839. Nova Gorica.
- Tuma, H. 1925h: Toponomastika I. Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1840. Nova Gorica.
- Tuma, H. 1925i: Toponomastika II. Zapuščinski arhiv Henrika Tume, 1841. Nova Gorica.
- Tuma, H. 1926a: Tumovo pismo uredništvu Geografskega vestnika v Ljubljani, 25. januar 1926. Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1815. Nova Gorica.
- Tuma, H. 1926b: Bohinčevo pismo Tumi, 27. januar 1926. Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1831. Nova Gorica.
- Tuma, H. 1926c: Tumovo pismo uredništvu Geografskega vestnika, 13. april 1926. Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1816. Nova Gorica.
- Tuma, H. 1926d: Tumovo pismo Bohincu, 22. maj 1926. Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1817. Nova Gorica.
- Tuma, H. 1926e: Bohinčevo pismo Tumi, 27. maj 1926. Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1833. Nova Gorica.
- Tuma, H. 1926f: Bohinčevo pismo Tumi, 13. julij 1926. Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1832. Nova Gorica.

- Tuma, H. 1926g: Tumovo pismo Geografskemu društvu, Univerza v Ljubljani, 14. julij 1926. Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1818. Nova Gorica.
- Tuma, H. 1926h: Bohinčevo pismo Tumi, 16. julij 1926. Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1834. Nova Gorica.
- Tuma, H. 1926i: Krnica in polica (odtis iz Geografskega vestnika). Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1838. Nova Gorica.
- Tuma, H. 1926j: Krnica. Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1845. Nova Gorica.
- Tuma, H. 1926k: Nekaj o turističnih zemljevidih Julijskih Alp. Geografski vestnik 2-1.
- Tuma, H. 1926l: Odgovor (na kritiko prof. Koštiala). Geografski vestnik 2-1.
- Tuma, H. 1926m: Krnica in Polica. Geografski vestnik 2, 2-3.
- Tuma, H. 1927a: Tumovo pismo uredništvu Geografskega vestnika v Ljubljani, 1. april 1927. Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1819. Nova Gorica.
- Tuma, H. 1927b: Skrbinskovo pismo Šlebingerju, 13. april 1927. Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1853. Nova Gorica.
- Tuma, H. 1927c: Bohinčevo pismo Tumi, 17. april 1927. Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1835. Nova Gorica.
- Tuma, H. 1927d: Tumovo pismo uredništvu Geografskega vestnika, s posebnim napotilom Bohincu, v Ljubljani, 29. april 1927. Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1820. Nova Gorica.
- Tuma, H. 1928: Tumovo pismo Geografskemu društvu v Ljubljani, 5. julij 1928. Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1821. Nova Gorica.
- Tuma, H. 1929a: Tumovo pismo Geografskemu društvu v Ljubljani, 6. marec 1929. Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1822. Nova Gorica.
- Tuma, H. 1929b: Melikovo pismo Tumi, 19. marec 1929. Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1836. Nova Gorica.
- Tuma, H. 1929c: Tumovo pismo uredništvu Geografskega vestnika v Ljubljani, 27. marec 1929. Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1823. Nova Gorica.
- Tuma, H. 1929d: Tumovo pismo Geografskemu društvu v Ljubljani, 18. september 1929. Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1826. Nova Gorica.
- Tuma, H. 1929e: Imenoslovje Julijskih Alp. Ljubljana.
- Tuma, H. 1930a: Tuma piše Geografskemu društvu v Ljubljani, Zagrebu in Pragi, 6. marec 1930. Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1827. Nova Gorica.
- Tuma, H. 1930b: Melikovo pismo Tumi, 22. november 1930. Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1824. Nova Gorica.
- Tuma, H. 1931: Tumovo pismo Geografskemu društvu v Ljubljani, 9. maj 1931. Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1825. Nova Gorica.
- Tuma, H. 1933: Koštialovo pismo Tumi, 27. oktober 1933. Zapuščinski arhiv Henrika Tume. Nova Gorica.
- Tuma, H. 1934: Koštialovo pismo Tumi, 23. januar 1931. Zapuščinski arhiv Henrika Tume. Nova Gorica.
- Tuma, H. 1937a: Moja izpoved. Sodobnost 5-3.
- Tuma, H. 1937b: Iz mojega življenja: spomini, misli, izpovedi. Ljubljana.
- Tuma, H. 1937c: Pomen in razvoj alpinizma. Ljubljana.
- Tuma, H. 1997: Iz mojega življenja: spomini, misli, izpovedi. Ljubljana.
- Tuma, H. s.d.(brez datuma): Pismo Akademskega geografskega kluba. Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1837. Nova Gorica.
- Tuma, H. s.d.b: Mir, Mura, Moreš. Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1842. Nova Gorica.
- Tuma, H. s.d.c: Frata. Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1843. Nova Gorica.
- Tuma, H. s.d.d: Kuk, Kukla, Kucelj. Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1844. Nova Gorica.
- Tuma, H. s.d.e: Nenaslovljeno (Zemljevidi Vzhodnih Julijskih Alp). Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1846. Nova Gorica.

- Tuma, H. s.d.f: Nenaslovljeno (Zemljevidi Vzhodnih Julijskih Alp). Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1848. Nova Gorica.
- Tuma, H. s.d.h: Nenaslovljeno (Kritika prof. Koštiala). Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1849. Nova Gorica.
- Tuma, H. s.d.i: Nenaslovljeno (Kritika prof. Koštiala). Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1850. Nova Gorica.
- Tuma, H. s.d.j: Ivan Koštial (Novo mesto). O krajevnih imenih. Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1851. Nova Gorica.
- Tuma, H. s.d.k: Resume. Zapuščinski arhiv Henrika Tume, št. 1852. Nova Gorica.
- Turk, J. (ur.) 1999: Bibliografija Geografskega vestnika 1925–1998: Letniki 1–70. Ljubljana.
- Turk, J. 1998: Bibliografija Geografskega vestnika 1925–1998: Letnik 1–69. Geografski vestnik 70.
- Zorn, M., Perko, D. 2018: Zgodovinski pregled Geografskega vestnika. Geografski vestnik 90-2. DOI: <https://doi.org/10.3986/GV90201>

5 Summary: Henrik Tuma (1867–1935) and his contributions to the journal *Geografski vestnik*

(translated by the author)

The paper delves into a lesser-known chapter of Tuma's multifaceted life, focusing on his cooperation with the journal *Geografski vestnik*/Geographical Bulletin from 1925 to 1931. While Tuma is widely recognized as a Slovenian lawyer, mountaineer, politician and publicist, this study highlights his scholarly engagement with geography, particularly in the field of toponymy related to the Julian Alps. The article opens with a biographical sketch of Tuma, noting his early education, his legal studies in Vienna, and his career as a judge and lawyer, marked by political turbulence due to his socialist leanings. Exiled from Italy after 1924, Tuma settled in Ljubljana, where he remained until his death in 1935. His archives and personal library, having changed several hands, are now preserved at the ZRC SAZU Research Station in Nova Gorica. The core of the paper examines Tuma's extensive correspondence with *Geografski vestnik* and its editorial team, particularly with editors Valter Bohinec and Anton Melik. Tuma's main aim was to promote an empirical, field-based approach to toponymy, contrasting sharply with the more philological and speculative methods prevalent among contemporary scholars like Ivan Koštial. Tuma envisioned comprehensive monographs and improved maps of the Julian Alps, believing existing cartographic representations to be inadequate. His letters frequently request support for publishing his work and producing specialized maps. However, financial constraints of the journal and conflicting scholarly opinions hindered many of his initiatives. In letters from 1925, Tuma expressed frustration with the *Planinski vestnik* for lacking both scientific ambition and funding for quality toponymic maps. He subsequently approached *Geografski vestnik*, proposing to contribute articles and maps, and advocating for a systematic study of local place names. He argued that toponymy should be seen as a subfield of anthropogeography, essential for understanding the cultural and physical landscape. His disagreements with Koštial escalated into sharp critiques, with Tuma insisting on empirical data over purely linguistic interpretations. He believed that fieldwork, combined with interdisciplinary cooperation, was key to deciphering ancient toponyms, especially in remote alpine areas where names preserved Slavic linguistic layers. Tuma often argued that filologists were ill-equipped to tackle such complex geographical and historical questions without first-hand topographical knowledge. The article meticulously documents Tuma's proposals for new maps, listing numerous alpine regions he intended to cover, such as Črna prst, Kanjavec, Prisojnik-Razor, and the Triglav group. Despite Tuma's willingness to finance parts of the cartographic work himself, the economic realities of the interwar Yugoslav state limited institutional support. Through various exchanges, it becomes clear that while Bohinec appreciated Tuma's zeal and occasionally facilitated the publication of his articles, editorial caution prevailed. Notably, Anton

Melik and Ivan Koštial, other key figures at the journal, rejected several of Tuma's submissions in 1929, disagreeing with his approach and conclusions. A dimension of the paper covers Tuma's private views on broader scientific and national issues. For example, he challenged the mainstream view that Slavs settled the present-day Slovenian territory only in the 6th century, proposing instead that the Slavic presence was far older—a theory viewed sceptically by the academic establishment at the time. Beyond Tuma's scientific endeavours, the paper touches upon his personal sacrifices for his research. He invested significant personal funds into map-making, amounting to sums equivalent to thousands of labour hours. The conclusion underscores Tuma's legacy as an impassioned, if controversial, pioneer of Slovenian toponymy. Later scholars, like Svetozar Ilešič, recognized the enduring value of his fieldwork and documentation, despite often criticizing his interpretive methods as insufficiently rigorous. Tuma's life reflects the tensions between individual scholarly zeal and collective academic standards, as well as the broader scientific currents of the interwar period. Overall, the paper contributes towards understanding of an overlooked chapter in Slovenian intellectual history. It sheds light on how personal conviction, scientific innovation, and institutional realities intertwined in the career of one of Slovenia's most remarkable polymaths.